EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.9.9.
COM(2025) 464 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az Ukrajna-eszköz létrehozásáról szóló, 2024. február 29-i (EU) 2024/792 európai parlamenti és tanácsi rendelet céljainak elérése irányában történt előrehaladásról

1. Bevezetés

Az (EU) 2024/792 rendelettel létrehozott **Ukrajna-eszköz** (a továbbiakban: az eszköz) az Oroszország folytatódó agressziós háborúja nyomán Ukrajna előtt álló kihívások nagyságrendjének és összetettségének kezelésére irányuló európai uniós stratégia kulcsfontosságú eszköze. Az Ukrajnának nyújtott uniós költségvetés-támogatást egyetlen támogatási mechanizmusban egyesítő eszköz célja, hogy a 2024–2027-es időszakban 50 milliárd EUR összegű koherens, kiszámítható és rugalmas finanszírozást biztosítson Ukrajna számára. Az eszköz fő célkitűzései közé tartozik Ukrajna finanszírozási szükségleteinek és újjáépítésének támogatása, a beruházások mozgósítása és az uniós tagsághoz szükséges reformok előmozdítása.

Az eszköz az EU szilárd elkötelezettségét képviseli Ukrajna rezilienciájának és a külső fenyegetésekkel szembeni ellenálló képességének megerősítése, az ország helyreállításának előmozdítása, valamint a fenntartható fejlődés és az uniós tagság felé vezető útjának elősegítése iránt. Az eszköz emellett stratégiai beruházás egy erős, gazdaságilag életképes Ukrajnába, amely döntő fontosságú az EU stabilitása és Oroszország destabilizáló befolyása elleni fellépés szempontjából.

Az eszköz **három fő pillért foglal magában**.

- **I. pillér:** az Ukrajna-terv felvázolja Ukrajnának a helyreállítására, újjáépítésére és korszerűsítésére vonatkozó jövőképét, valamint az uniós csatlakozási folyamat részeként 2024–2027-re tervezett reformokat. A terv értelmében legfeljebb **38,3 milliárd EUR** összegű kölcsönt és vissza nem térítendő támogatást kell Ukrajna rendelkezésére bocsátani, amint az teljesíti az EU és Ukrajna által egyeztetett feltételeket.

- **II. pillér:** az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret közberuházásokat, magánszektorbeli közvetlen műveleteket és közvetített tőkeműveleteket támogat. Lehetővé teszi az uniós székhelyű magánvállalkozások számára, hogy központi szerepet játsszanak az Ukrajna infrastruktúrájának, energiaágazatának és kulcsfontosságú iparágainak újjáépítésébe történő beruházásokban. Ezek a beruházások segíteni fogják Ukrajnát egy modern és reziliens gazdaság újjáépítésében, miközben gazdasági előnyöket teremtenek az uniós vállalkozások számára.

- **III. pillér:** a harmadik pillér technikai segítségnyújtási és támogatási intézkedésekre összpontosít Ukrajna uniós jogszabályokhoz és rendeletekhez való igazodásának megkönnyítése érdekében. Ez magában foglal kapacitásépítési kezdeményezéseket (a civil társadalomra és szervezetekre, valamint a helyi és regionális önkormányzatokra is kiterjedően), valamint az Ukrajnának az uniós tagsághoz szükséges reformok végrehajtásához nyújtott segítséget.

Ez a jelentés egy évvel az eszköz végrehajtása után **részletesen értékeli a három pillér tekintetében elért eredményeket**. Beszámol az Ukrajna-eszközről szóló rendeletben foglalt célok elérése terén elért előrehaladásról, és példákkal szolgál a kulcsfontosságú eredményekre. Ismerteti továbbá az Ukrajna által létrehozott irányítási és kontrollrendszert, az EU pénzügyi érdekeinek védelmét biztosító intézkedéseket, valamint az Ukrajna-eszközről az Európai Parlamenttel folytatott első párbeszédet.

Annak ellenére, hogy az eszköz még a végrehajtás korai szakaszában van, már bizonyította, hogy képes kulcsfontosságú támogatást nyújtani Ukrajnának, előmozdítva eközben azokat a

reformokat és beruházásokat, amelyek hozzájárulnak Ukrajna helyreállításához, újjáépítéséhez és korszerűsítéséhez. Továbbra is ez a fő eszköz, amelyen keresztül az EU középtávú támogatást nyújthat az országnak, és hozzájárulhat az egymást kölcsönösen erősítő gazdasági újjáépítéshez és az EU-hoz való igazodáshoz. A 2024-es sikeres végrehajtás megerősíti, hogy az EU és Ukrajna elkötelezett ezen út mellett.

Végrehajtásának első évében az eszköz 19,6 milliárd EUR összegű uniós támogatást mozgósított Ukrajnának, ebből 16,1 milliárd EUR-t az Ukrajna-terv keretében. Az eszköz az egyik legnagyobb külföldi befektetéshez is hozzájárult Ukrajnában az ország függetlensége óta, amelynek célja Ukrajna távközlési infrastruktúrájának korszerűsítése és bővítése.

Az **Ukrajna számára fenntartott beruházási keret** végrehajtása szintén figyelemreméltó ütemben halad. A Bizottság bejelentette, hogy 1,4 milliárd EUR összegű, uniós garanciák és vissza nem térítendő támogatások formájában nyújtandó hozzájárulást ír alá a partner pénzügyi intézményekkel, amelyek 6 milliárd EUR összegű beruházást mozgósíthatnak az újjáépítés és a korszerűsítés területén, például az energia és a települési infrastruktúra területén. E megállapodások megkötése óta Ukrajnában már több művelet is megvalósult. A **III. pillér** keretében létrehozták és zökkenőmentesen végrehajtották a 2024. évi ukrajnai technikai együttműködési eszközt.

2. Az eszköz végrehajtásának aktuális állása

2.a. I. pillér – Ukrajna-terv

Az eszköz első pillére keretében az Ukrajna-terv meghatározza az **ország 2024–2027-es időszakra vonatkozó reform- és beruházási stratégiáját**. A terv felvázolja a kormánynak az újjáépítésre, a korszerűsítésre és a reformokra vonatkozó elképzeléseit a legnagyobb növekedési potenciállal rendelkező ágazatokban, az uniós csatlakozási folyamat részeként. A tervet az ukrán kormány dolgozta ki az ukrán parlamenttel, a Verhovna Radával és az ukrán civil társadalommal folytatott konzultációt követően, és 2024. március 20-án nyújtotta be a Bizottságnak. A Bizottság kedvező értékelését[1] követően a Tanács 2024. május 14-én végrehajtási határozatot[2] fogadott el.

A terv foglalkozik a közigazgatás javításával, különös tekintettel a jó kormányzásra, a zöld átállásra, a jogállamiság tiszteletben tartására, valamint a korrupció és a csalás elleni küzdelemre. A terv keretében javasolt reformok 15 területet fednek le, többek között az energiaügyet, a mezőgazdaságot, a közlekedést, a zöld és digitális átállást, a humán tőkét, valamint az állami tulajdonú vállalatokat, az üzleti környezetet, az államháztartást és a decentralizációt.

[1] COM(2024) 172 final.
[2] A Tanács (EU) 2024/1447 végrehajtási határozata.

1. ábra: Az Ukrajna-terv fejezetei

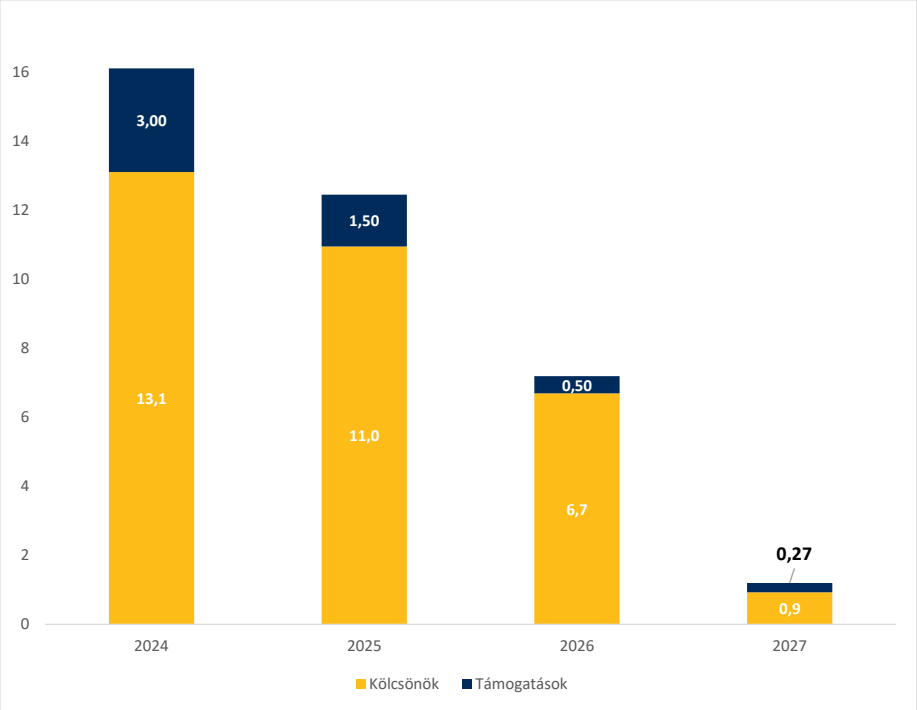
Az Ukrajna-terv Bizottság általi pozitív értékelésének jóváhagyásáról szóló tanácsi végrehajtási határozat meghatározta az Ukrajna által 2027 negyedik negyedévéig teljesítendő feltételeket (azaz minőségi és mennyiségi mutatókat) tartalmazó ütemtervet. Ezek a feltételek az Ukrajna által a tervben javasolt beruházások és reformok terén elért eredményeket tükrözik.

A Bizottság értékelése szerint **az Ukrajna-tervben szereplő reformok és beruházások jelentős potenciállal rendelkeznek a növekedés fellendítése, a makrogazdasági stabilitás fenntartása, a költségvetési helyzet javítása és Ukrajna uniós csatlakozási pályájának megerősítése** tekintetében. A terv 2024. áprilisi értékelésekor készített becslések szerint Ukrajna GDP-je 2027-ig 6,2 %-kal, 2040-ig pedig 14,2 %-kal nőne, ha valamennyi javasolt reformot és beruházást teljes mértékben végrehajtanának. A terv végrehajtása az eszköz nélküli alternatív forgatókönyvhöz képest 2033-ra GDP-arányosan mintegy 10 százalékpontos adósságcsökkentéshez vezethet.

Az eszköz I. pillére keretében legfeljebb **38,3 milliárd EUR** összegű kölcsönt és vissza nem térítendő támogatást különítenek el Ukrajnának (lásd az alábbi 2. ábrát) a költségvetési rés megszüntetésére, valamint a reformok és beruházások végrehajtásának támogatására.

Az eszközből történő valamennyi kifizetés feltétele, hogy Ukrajna továbbra is fenntartja és tiszteletben tartja a hatékony demokratikus mechanizmusokat, többek között a többpárti parlamentáris rendszert és a jogállamiságot, valamint garantálja az emberi jogoknak – köztük a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak – a tiszteletben tartását.

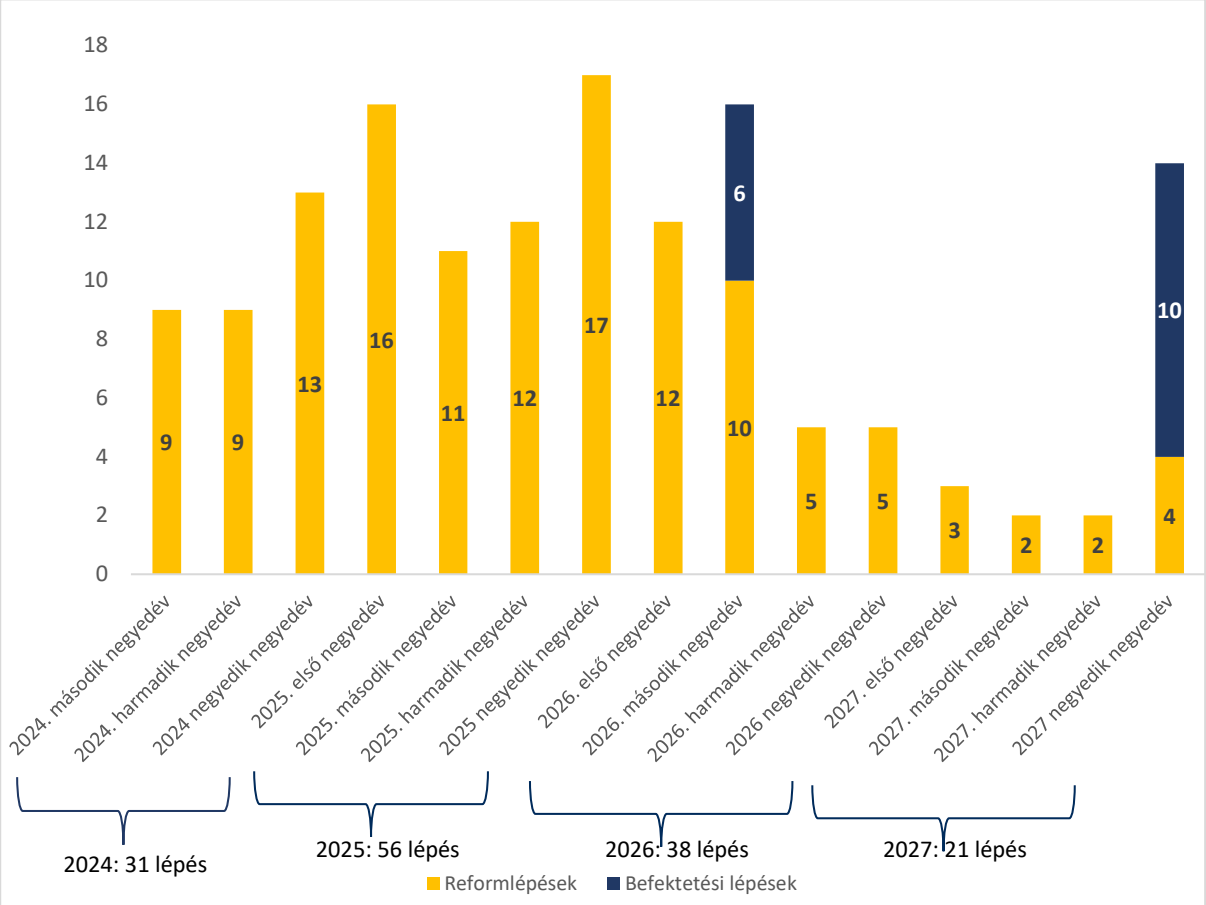
2. ábra: Az Ukrajna-eszköz I. pillére – Indikatív kötelezettségvállalások éves bontásban (milliárd EUR)

Az eszköz I. pillére szerinti kifizetések

Az Ukrajna-terv 69 reformot és 10 beruházási lépést vagy mutatót határoz meg 146 minőségi és mennyiségi lépésre lebontva (a reformok évenkénti megoszlását a 3. ábra szemlélteti). Ukrajna makrogazdasági helyzetére és adósságfenntarthatóságára tekintettel az Ukrajna-terv finanszírozása a végrehajtás első és második évére van előre ütemezve. Ez az előreütemezés a teljesítendő lépések számában is tükröződik.

3. ábra: Kifizetési profil: Reformok és beruházások az idő múlásával

2024. március 20-án a Bizottság folyósította az első 4,5 milliárd EUR összegű rendkívüli áthidaló finanszírozást Ukrajna számára az olyannyira szükséges likviditás biztosítása érdekében. A rendkívüli áthidaló finanszírozás második, 1,5 milliárd EUR összegű részletét április 24-én folyósították. Erre azt követően került sor, hogy a Bizottság pozitívan értékelte, hogy az Ukrajna és a Bizottság által március 13-án aláírt egyetértési megállapodásban meghatározott szakpolitikai feltételek teljesültek. A Bizottság pozitívan értékelte a hatékony demokratikus mechanizmusok fenntartására vonatkozó előfeltétel teljesülését is. Az áthidaló finanszírozás az egyetértési megállapodásban elfogadott és az Ukrajna által a Bizottságnak benyújtott Ukrajna-tervben foglalt öt szakpolitikai feltételre terjedt ki.

1. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács fegyelmi felügyelői szolgálata versenyvizsgájának lebonyolításával foglalkozó kiválasztási bizottság létrehozása.
2. Cselekvési terv elfogadása a nemzeti kockázatértékelésben azonosított kockázatok kezelésére.
3. A 2024–2030-as időszakra szóló nemzeti bevételi stratégia elfogadása.
4. Az ipari parkok létrehozására szánt állami költségvetés elosztására vonatkozó eljárások elfogadása.
5. Automatikus adatátvitel végrehajtása az állami telekkönyvi nyilvántartás és az állami ingatlantulajdon-nyilvántartás között.

Június 27-én a Bizottság 1,9 milliárd EUR összegű **előfinanszírozást** folyósított, ami az Ukrajna által igénybe vehető hiteltámogatás 7 %-ának felelt meg, hogy támogassa a terv végrehajtását. Az előfinanszírozás folyósítása érdekében a Verhovna Rada június 6-án

ratifikált egy keretmegállapodást, amelyet Ukrajna elnöke június 19-én aláírt, június 24-én pedig aláírták a hitelmegállapodást.

Ukrajna július 9-i kifizetési kérelmét és a Bizottság július 18-i pozitív értékelését, valamint a Tanács augusztus 6-i jóváhagyását követően augusztus 13-án folyósították **az Ukrajna-terv első, közel 4,2 milliárd EUR összegű kifizetését**. A teljes összegből 1,5 milliárd EUR-t vissza nem térítendő pénzügyi támogatás formájában, több mint 2,6 milliárd EUR-t pedig hitelek formájában folyósítottak. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a kormány kielégítően teljesítette a tervben szereplő első rendszeres kifizetéshez kapcsolódó kilenc reformmutatót vagy lépést[3].

Ezt a **kilenc lépést** 2024 második negyedévében hajtották végre:

Államháztartási gazdálkodás

1. Az állami vámhatóság digitalizálására vonatkozó terv elfogadása.
2. A 2025–2027-es időszakra szóló költségvetési nyilatkozat jóváhagyása.
3. A közberuházások irányításának reformjára vonatkozó ütemterv végrehajtására vonatkozó cselekvési terv elfogadása.

A korrupció és a pénzmosás elleni küzdelem

4. Új vezető kinevezése a Korrupciómegelőzési Nemzeti Ügynökség (NACP) élére.

A közszektor eszközeinek kezelése és az üzleti környezet

5. Az állami tulajdonú vállalatok vállalatirányítási normáinak javítását célzó jogszabály hatálybalépése, figyelembe véve a nemzetközi standardokat.
6. Az ukrán Gazdasági Biztonsági Hivatal jogalapjának felülvizsgálatáról szóló törvény hatálybalépése.

Az energiaágazat és az agrár-élelmiszeripari ágazat

7. Az integrált nemzeti energia- és klímaterv elfogadása.
8. Az épületek 2050-ig történő hőtechnikai korszerűsítésére vonatkozó stratégia elfogadása.
9. A 2033-ig tartó időszakra vonatkozó, aknamentesítésről szóló stratégiai dokumentum elfogadása.

Miután a Bizottság kedvezően értékelte[4] Ukrajna október 10-i kifizetési kérelmét, és a Tanács jóváhagyta azt, tanácsi végrehajtási határozatot fogadtak el. Ez lehetővé tette **az Ukrajna-terv második, közel 4,1 milliárd EUR összegű** kifizetését december 18-án. A teljes összegből 1,5 milliárd EUR-t vissza nem térítendő pénzügyi támogatás formájában, több mint 2,5 milliárd EUR-t pedig hitelek formájában bocsátottak ki.

A Bizottság pozitív értékelése annak eredménye volt, hogy Ukrajna 2024 harmadik negyedévéig teljesítette az előírt kilenc **lépést**.

A korrupció és a pénzmosás elleni küzdelem

1. A Szakosított Korrupcióellenes Ügyészség (SAPO) létszámának növekedése.
2. A büntető törvénykönyv és a büntetőeljárási törvénykönyv módosítása.

[3] COM(2024) 321 final.
[4] COM(2024) 544 final.

3. A 2023–2027-es időszakra szóló vagyonvisszaszerzési stratégia végrehajtására vonatkozó cselekvési terv elfogadása.

Humán tőke

4. Ukrajna 2040-ig tartó időszakra vonatkozó demográfiai fejlődési stratégiájának elfogadása.

Üzleti környezet és regionális politikák

5. Az üzleti környezet deregulációjára és javítására vonatkozó cselekvési terv elfogadása.
6. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó állami regionális fejlesztési stratégia módosítása.

Energiaágazat és környezetvédelem

7. A nagykereskedelmi energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendeletre vonatkozó származtatott jogszabályok hatálybalépése.
8. Az ipari szennyezés megelőzéséről, csökkentéséről és ellenőrzéséről szóló jogszabályok hatálybalépése.
9. A környezeti hatásvizsgálatra és a stratégiai környezeti vizsgálatra vonatkozó szabályoktól való eltérések alkalmazási körét meghatározó stratégiai dokumentum kidolgozása.

2.a.i. Az Ukrajna-terv keretében nyújtott támogatások kedvezményezettjei

Az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 27. cikke előírja, hogy Ukrajnának naprakész adatokat kell közzétennie azokról a **személyekről és szervezetekről**, ideértve a vállalkozókat is, akik vagy amelyek az Ukrajna-tervben meghatározott reformok és beruházások végrehajtása céljából a négyéves időszak alatt összesen 100 000 EUR-nak megfelelő értéket meghaladó finanszírozásban részesülnek.

Ukrajnának az alábbi információkat géppel olvasható formátumban, a kapott pénzeszközök teljes összegének sorrendjében, egy weboldalon kell közzétenni, kellően figyelembe véve a titoktartás és a biztonság követelményeit és különösen a személyes adatok védelmét. Jogi személyek esetében ez az információ magában foglalja a teljes hivatalos nevet és a héaazonosító számot vagy adóazonosító számot, vagy más, nemzeti szinten megállapított egyedi azonosítót.

Természetes személy esetében közzé kell tenni a kedvezményezett vezeték- és utónevét vagy -neveit. Emellett az EU pénzügyi érdekei védelmének az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 35. cikkével összhangban történő biztosítása érdekében Ukrajnának biztosítania kell a finanszírozásban részesülő személyekre és szervezetekre vonatkozó megfelelő adatok – többek között a tényleges tulajdonosokra vonatkozó információk – gyűjtését, és az azokhoz való hozzáférést. Ez összhangban van az uniós adatvédelmi elvekkel és az alkalmazandó adatvédelmi szabályokkal. Ez a követelmény különösen az érintett (al)vállalkozókra és azok tényleges tulajdonosaira vonatkozó információkat is magában foglalja.

Ukrajna aktívan haladt az átláthatósággal kapcsolatos munka terén, az adatgyűjtési követelményeknek a nemzeti jogi keretbe való átültetésével, valamint az összes érintett hatóságnak a végső címzettekre vonatkozó átfogó adatgyűjtés biztosítása érdekében történő

bevonásával. Ukrajna azon dolgozik, hogy ezeket az információkat konszolidált adatbázisban készítse el. Az ukrán Gazdasági Minisztérium honlapján közzétették a 100 000 EUR-t meghaladó finanszírozásban részesülő végső kedvezményezettek listáját[5].

Ukrajnának az eszköz keretében végzett közbeszerzések során meg kell felelnie az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 11. cikkének, amely a személyek és szervezetek támogathatóságáról, valamint az áruk és az anyagok eredetéről szól. Ezek a követelmények beépülnek az EU és Ukrajna közötti, az Ukrajna-eszköz keretében nyújtott uniós finanszírozás végrehajtására vonatkozó konkrét rendelkezésekről szóló keretmegállapodásba. E követelményekkel összhangban Ukrajna az I. pillér szerinti beruházások tekintetében nyomonkövetési és ellenőrzési rendszert hoz létre a követelmények betartásának biztosítása, valamint az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 11. cikke szerinti mentességeket alkalmazó közbeszerzések rögzítése és jelentése érdekében. 2024-ben a Bizottságnak nem kellett értékelnie a közbeszerzéssel kapcsolatos kérdéseket.

2.b. II. pillér– Ukrajna számára fenntartott beruházási keret

Az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret az EU kiemelt eszköze Ukrajna helyreállításának, újjáépítésének és korszerűsítésének ösztönzésére. A **9,3 milliárd EUR-val** – többek között **7,8 milliárd EUR összegű garanciával** és **1,5 milliárd EUR összegű vegyes finanszírozással** – támogatott program célja, hogy akár 40 milliárd EUR összegű beruházást mozgósítson, az EU-t az Ukrajna újjáépítésére irányuló nemzetközi erőfeszítések középpontjába helyezve.

Az **uniós garanciák** döntő szerepet játszanak mind a köz-, mind a magánberuházások kockázatmentesítésében, ami elengedhetetlen Ukrajna **sikeres helyreállításához**. A pénzügyi kockázatok csökkentésével ezek a garanciák ösztönzik a magánszektorbeli befektetők, a pénzügyi intézmények és a fejlesztési partnerek nagyobb mértékű bevonását, amelyek mindegyike szükséges Ukrajna gazdaságának és infrastruktúrájának a háborút követő újjáépítéséhez.

Hasonlóképpen, az **uniós vegyesfinanszírozási mechanizmusok** a **vissza nem térítendő támogatásokat nem támogatás jellegű forrásokkal** – például **kölcsönökkel**, **saját tőkével** és pénzügyi intézményektől származó **garanciákkal**, valamint **kereskedelmi kölcsönökkel** és **beruházásokkal** – ötvözik. Ez az innovatív megközelítés a közpénzek felhasználásával további magánszektorbeli beruházásokat mozgósít, ami messzemenő **fejlesztési hatást** eredményez. A vegyes finanszírozás alkalmazásával az EU maximalizálja minden elköltött euró értékét, lehetővé téve olyan nagyobb, hatásosabb projekteket, amelyek közvetlenül hozzájárulnak Ukrajna helyreállításához és hosszú távú rezilienciájához.

Ennek az erőfeszítésnek a középpontjában az **Ukrajna számára fenntartott beruházási keret** áll, amelynek célja kifejezetten **Ukrajna kritikus infrastruktúrájának újjáépítése és gazdaságának beindítása**. Elsősorban az olyan kulcsfontosságú ágazatok állnak a középpontban, mint **az energia, az ipar, az iskolák, a kórházak** és **az önkormányzati szolgáltatások**, amelyek célja egy reziliensebb, fenntarthatóbb és modernebb Ukrajna megteremtése. A keret emellett a **kisvállalkozások, a háború sújtotta lakosság** és a **veszélyeztetett csoportok** szükségleteivel is foglalkozik, biztosítva, hogy a leginkább érintett közösségek ne maradjanak le.

[5] https://me.gov.ua/view/d9c13c33-a438-406f-8daf-3145852df99a.

2024. december 31-én, három évvel Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának megindítása után az aktualizált **közös gyors kár- és igényfelmérés (RDNA4)** becslése szerint Ukrajna **újjáépítésének és helyreállításának** összköltsége a következő évtizedben **506 milliárd EUR** lesz. Ez az átfogó értékelés rávilágít arra, hogy Ukrajna hatalmas kihívással néz szembe gazdaságának, infrastruktúrájának és intézményeinek újjáépítése terén.

Ezzel összefüggésben az **Ukrajna számára fenntartott beruházási keret** alapvető fontosságú az Ukrajna újjáépítéséhez szükséges jelentős **finanszírozási hiány** áthidalásához. Strukturált, koordinált mechanizmust biztosít ahhoz, hogy a pénzügyi forrásokat az **Ukrajna-tervben** meghatározott **legsürgetőbb prioritási területekre** irányítsák. A keret célzott támogatása biztosítja, hogy Ukrajna rendelkezzen a kritikus szükségletek kielégítéséhez szükséges erőforrásokkal, és egyúttal előkészíti az utat a hosszú távú helyreállítás és növekedés előtt.

A keret az Ukrajna újjáépítésére irányuló magánberuházások egyik fő hajtóereje is. Azáltal, hogy **kockázatmentesítési eszközöket és háborús kockázati fedezetet kínál, valamint mozgósítja a magántőkét**, új finanszírozási lehetőségeket teremt mind az ukrán, mind az uniós vállalkozások számára.

A II. pillér szorosan kapcsolódik Ukrajna reformjához és csatlakozási pályájához. A keret által lehetővé tett, Ukrajna gazdaságába és infrastruktúrájába történő beruházások felgyorsítják az ország integrációját az EU egységes piacába, **integrálják Ukrajnát a transzeurópai energetikai és közlekedési infrastruktúrába, az uniós értékláncokba, valamint átültetik az uniós szabványokat és üzleti gyakorlatokat**. Azáltal, hogy Ukrajna gazdaságát az EU-hoz köti, az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret stratégiai motorja az EU geopolitikai és gazdasági helyzetének.

Az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret emellett egyedülálló **koordinációs platformként is szolgál Ukrajna helyreállítási architektúrájához**. Összefogja Ukrajna kormányát, az uniós tagállamokat és a főbb pénzügyi intézményeket, például az Európai Beruházási Bankot (EBB), az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankot (EBRD), a Világbankot, a tagállami fejlesztésfinanszírozási intézményeket stb., hogy összehangolják és végrehajtsák az Ukrajna helyreállítási és újjáépítési szükségleteire adott közös operatív választ.

A keretet **rekordidő alatt dolgozták ki**. Az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 2024. márciusi hatálybalépését követően az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret első irányítóbizottsága 2024 áprilisában ülésezett, és jóváhagyta az első beruházási programcsomagot. 2024 júniusában az Ukrajna helyreállításával foglalkozó berlini konferencián a Bizottság bejelentette, hogy aláírja az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret keretében megvalósuló első beruházási programokat, amelyek **1,4 milliárd EUR** összegű új garancia- és támogatási megállapodásokat tartalmaznak Ukrajna helyreállításának és újjáépítésének támogatása érdekében.

Ezek a több végrehajtó partnerrel, például az EBRD-vel, az EBB-vel, a Nemzetközi Pénzügyi Társasággal (IFC), a Kreditanstalt für Wiederaufbauval (KfW) és a Bank Gospodarstwa Krajowego-val (BGK) aláírt megállapodások **1 milliárd EUR összegű uniós hitelgaranciát** és **400 millió EUR vissza nem térítendő támogatást** tartalmaznak. Ezek a magánvállalkozások, köztük a kis- és középvállalkozások, az önkormányzatok és az ukrán állami tulajdonú vállalatok javát szolgálják. A műveletek olyan kiemelt ágazatokat támogatnak, mint az energia, a közlekedés, a települési infrastruktúra, a finanszírozáshoz való hozzáférés és a háború sújtotta vállalkozások; és **6 milliárd EUR összegű beruházás** mozgósítását célozzák.

Az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret garanciáinak köszönhetően, amelyek fontos szerepet játszottak a beruházási kockázatok csökkentésében, 2024-ben már számos művelet valósult meg Ukrajnában.

- **Függetlensége óta** az egyik **legnagyobb külföldi befektetés Ukrajnában**. Két távközlési szolgáltató (a Lifecell és a Datagroup Volia) felvásárlása egy francia befektető által, amivel egy vezető integrált szolgáltatót hoztak létre, amely a távközlési infrastruktúrára és a digitális konnektivitás javítására vonatkozó szilárd beruházási tervvel rendelkezik. Ezt az ügyletet a Nemzetközi Pénzügyi Társaság társfinanszírozta, az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret garanciájával.
- **Mérföldkőnek számító zöldmezős beruházás a megújuló energiák terén**, egy 147 MW kapacitású új szélerőműpark megépítésének társfinanszírozása Volyn régióban, amelyet az EBRD és az IFC társfinanszírozott uniós garanciával.
- Az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret garanciája lehetővé tett egy Kijev városának nyújtott kritikus hitelt, amely az EBRD által nyújtott hitel garanciája révén lehetővé tette az önkormányzati távfűtéshez nyújtott sürgősségi likviditási támogatást annak érdekében, hogy **2024/2025 telén biztosított legyen a folyamatos hőellátás**.
- A Nova Poshta számára nyújtott, az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret által felszabadított új EBRD-hitel, amely a **csomagterminálok és -automaták hálózatának** bővítését és korszerűsítését finanszírozza, erőteljes társadalmi hatással járó intézkedésekkel együtt, **több mint 600 óvóhely építésével**, valamint olyan programok működtetésével, amelyek **munkalehetőségeket teremtenek a háborús veteránok és a kiszolgáltatott helyzetben lévő nők számára**.

E lendületre építve 2024 szeptemberében **2,75 milliárd EUR indikatív allokációval az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret pályázati felhívásainak** új köre indult **állami beruházásokra, magánszektorbeli közvetlen műveletekre és közvetített tőkeműveletekre**. A felhívás legalább egy évig nyitva marad, köztes határidőkkel.

A **II. pillér** szerinti intézkedéseket az **(EU) 2024/792 rendelet 11. cikkében** meghatározott beszerzési és közbeszerzési elvekkel összhangban hajtották végre. 2024 júniusában kiegészítő garanciamegállapodásokat és vegyesfinanszírozási műveleteket írtak alá, és azokat sürgős intézkedésként vezették be az azonnali újjáépítési és helyreállítási szükségletek kielégítése érdekében, különösen az energiaágazatban.

2.c. III. pillér:

A III. pillér **technikai segítségnyújtási és támogatási intézkedésekre** összpontosít **Ukrajna uniós jogszabályokhoz és rendeletekhez való igazodásának megkönnyítése érdekében**. Több éven keresztül végrehajtott technikai együttműködési tevékenységeket finanszíroz, például kapacitásépítési kezdeményezéseket , többek között a a szociális partnerek, a civil társadalmi szervezetek, valamint a helyi és regionális önkormányzatok számára, továbbá segítséget nyújt Ukrajnának az uniós csatlakozáshoz szükséges reformok végrehajtásához és a pénzügyi támogatás hatékony felhasználásának biztosításához.

A III. pillér az eszköz I. pillére és a korábbi makroszintű pénzügyi támogatás keretében nyújtott **hitelek költségeihez nyújtott kamattámogatásokat** is finanszírozza. Emellett finanszírozza az **Ukrajna-eszköz könyvvizsgáló bizottságának működését**, és támogatja az Ukrajna elleni orosz agresszióra való reagálást célzó egyéb kezdeményezéseket, többek között az Oroszország által Ukrajna területén elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos nemzetközi jog érvényesítését.

2024-ben elfogadták az eszköz III. pillérének első éves munkaprogramját, amely **több mint 488 millió EUR-t mozgósított**.

2.c.i. A technikai együttműködési eszköz végrehajtása

A mintegy 248 millió EUR összegű lekötött költségvetéssel rendelkező, „2024. évi ukrajnai technikai együttműködési eszköz (TCF 2024)" elnevezésű intézkedés célja, hogy a jövőbeli uniós tagság céljából megkönnyítse Ukrajna fokozatos közeledését az uniós vívmányokhoz, és támogassa az Ukrajna-terv végrehajtását. Ugyanakkor megerősíti Ukrajna rezilienciáját és az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújának pusztító hatásaira való reagálási képességét.

Rugalmas és reagáló eszközként a 2024. évi technikai együttműködési eszköz **testre szabott támogatást** nyújt, alkalmazkodva Ukrajna változó igényeihez. Támogatja továbbá a **stratégiai kommunikációt, a társadalmi diplomáciát**, valamint a **civil társadalommal és a kulturális szereplőkkel való együttműködést**, amelyek mind elengedhetetlenek az **EU pozitív** ukrajnai **láthatóságának** megerősítéséhez.

2024 novemberében a 2024. évi technikai együttműködési eszköz költségvetését **105 millió EUR-val** növelték a befagyasztott orosz vagyoni eszközökből származó **103 millió EUR** összegű nyereségnek és **Dánia** további **2 millió EUR** összegű hozzájárulásának köszönhetően. Ez a módosítás jelentősen megerősítette az eszköz azon képességét, hogy támogassa az olyan prioritásokat, mint a **kritikus energetikai infrastruktúra helyreállítása**.

A 2024. évi technikai együttműködési eszköz végrehajtása jól halad: több mint **136 millió EUR**, a teljes költségvetés több mint 50 %-a már lekötésre került 2024-ben. Ezek az alapok a következő kulcsfontosságú prioritásokra összpontosítanak: **energetikai reziliencia, decentralizáció** és **Ukrajna uniós csatlakozási folyamatának támogatása**.

- Az **energiaágazatban** az EU az **Energiaközösség Titkársága** által kezelt **Ukrajnai Energiatámogatási Alap** támogatása révén hozzájárul Ukrajna energetikai rezilienciájához. Ez az alap megkönnyíti a vészhelyzeti felszerelések és az Ukrajna energiarendszerének stabilizálásához szükséges alapvető felszerelések szállítását.
- Ami a **decentralizációs reformot** illeti, a **Németország és Dánia** által társfinanszírozott **„U-LEAD with Europe" elnevezésű kiemelt „Európa együtt" kezdeményezés** következő szakasza halad előre. Küldetése, hogy támogassa az átlátható és elszámoltatható kormányzást helyi és regionális szinten, közvetlenül hozzájárulva Ukrajna újjáépítéséhez.
- Az **uniós csatlakozási erőfeszítések** további támogatása érdekében az újonnan elindított „**Ukrajna2EU – Uniós integrációs támogatási program Ukrajna számára"** elnevezésű (**Dánia és Litvánia** által társfinanszírozott) **„Európa együtt" kezdeményezés** fokozza a kulcsfontosságú ukrán intézmények kapacitásait. Ez magában foglalja az **ukrán parlament** támogatását, az **uniós vívmányok lefordítását**, a stratégiai kommunikációt és a teljes csatlakozási folyamat koordinálását.

A **III. pillér** szerinti intézkedéseket az **(EU) 2024/792 rendelet 11. cikkében** meghatározott beszerzési és közbeszerzési elvekkel összhangban hajtották végre, elsőbbséget biztosítva a támogatható országoknak. A jogi rendelkezésekkel összhangban eltérések alkalmazására került sor, különösen a kritikus energetikai berendezések iránti sürgős igények, az Ukrajna

meglévő rendszereivel való kompatibilitási követelmények és a helyszíni válsághelyzet kezelése érdekében.

2.c.ii. Hozzájárulás a könyvvizsgáló bizottság elszámoltathatósági mechanizmusaihoz és finanszírozásához

Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja az egész országban halálhoz, szenvedéshez és pusztításhoz vezetett. Az ENSZ Közgyűlése 2022. november 14-én határozatot fogadott el, amelyben elismerte, hogy létre kell hozni egy nemzetközi mechanizmust az Oroszország által Ukrajnával szemben elkövetett, nemzetközi jogot sértő cselekményekből eredő károk, veszteségek vagy sérülések jóvátételére. Az EU vezető szerepet játszott az Oroszország felelősségre vonására irányuló nemzetközi erőfeszítésekben: 2023 májusában csatlakozott az Oroszországi Föderáció Ukrajna elleni agressziója által okozott **károk nyilvántartásához**, 2024 júliusában pedig teljes jogú résztvevővé vált. Jelenleg 43 állam és az EU tagja a nyilvántartásnak.

2024-ben az EU mintegy **846 000 EUR-val** járult hozzá az Oroszországi Föderáció Ukrajna elleni agressziója által okozott károk nyilvántartásáról szóló kibővített részleges megállapodáshoz, ezáltal biztosítva, hogy az EU a megállapodás tagjaként teljesítse pénzügyi kötelezettségeit.

A nyilvántartás rögzíti az összes érintett természetes és jogi személynek, valamint az ukrán államnak okozott kárra, veszteségre vagy sérülésre vonatkozó elismert követeléseket, és biztonságos digitális platformként működik a bizonyítékok gyűjtéséhez és feldolgozásához. A tervek szerint a követelésekkel foglalkozó jövőbeli bizottság részévé válik, amely értékeli a követeléseket és meghatározza a kártérítést. Ez a kezdeményezés kulcsfontosságú lépés annak biztosításában, hogy Oroszország teljes felelősséget vállaljon tetteiért.

A tervek szerint összesen 44 igénylőlapot terveznek a különböző típusú károkra, többek között a tulajdon megsemmisülésre, a személyi sérülésekre és a kényszerű lakóhelyelhagyásra. 2024 végéig a nyilvántartáshoz több mint 13 000 követelés érkezett, és 832 határozatot rögzítettek lakóingatlan-megsemmisülésről, átlagosan 54 000 EUR követeléssel. Folytatódik a kártérítési eljárás kiterjesztésével kapcsolatos munka.

Az **Ukrajna-eszköz könyvvizsgáló bizottságát** 2024 júniusában hozták létre egy bizottsági végrehajtási határozattal, amely meghatározta a testület megbízatását (2028. június 30.), valamint küldetését, összetételét, tagjainak és elnökének kinevezését, titkárságát és feladatait. Az Ukrajna-eszköz keretében mintegy **11 millió EUR-t** biztosítottak e fellépés támogatására.

A könyvvizsgáló bizottság elsődleges feladata, hogy nyomon kövesse az Ukrajnának 2024 és 2027 között nyújtott legfeljebb 50 milliárd EUR összegű uniós pénzügyi támogatás átlátható és hatékony felhasználását. Feladata különösen annak értékelése, hogy Ukrajna közszférabeli irányítási és kontrollrendszerei biztosítják-e, hogy az uniós forrásokat a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvével – például az eredményességgel, a gazdaságossággal, a hatékonysággal és az átláthatósággal – összhangban használják fel, miközben megelőzik a csalást, a korrupciót, az összeférhetetlenséget és az egyéb szabálytalanságokat.

A könyvvizsgáló bizottság székhelye Brüsszelben van, külön titkársággal Kijevben. Részvételi szándék kifejezésére való felhívás révén 2024-ben három független könyvvizsgáló bizottsági tagot választottak ki, akik mind uniós polgárok, és jelentős tapasztalattal rendelkeznek az ellenőrzés és a csalás elleni intézkedések terén.

2.c.iiii. Hitelfelvételi költségek és örökölt költségek

2024 júniusában finanszírozási határozatot fogadtak el a 2022-ben nyújtott rendkívüli uniós makroszintű pénzügyi támogatás (a továbbiakban: MFA1 és MFA2) keretében nyújtott hitelekhez kapcsolódó éves örökölt költségek fedezésére, valamint az ilyen hitelekhez kapcsolódóan a közös tartalékalapba befizetett céltartalékhoz való hozzájárulásra, összesen több mint 227 millió EUR összegben.

A 2022 augusztusában (MFA1), valamint 2022 októbere és decembere között (MFA2) folyósított 6 milliárd EUR összegű rendkívüli uniós makroszintű pénzügyi támogatás gyors és sürgős támogatást nyújtott az ukrán költségvetés számára. Az EU az ilyen hitelek tekintetében kamattámogatás nyújtásával viselheti a kamatokat.

2024 februárjában Ukrajna hivatalos kérelmet nyújtott be a 2024-ben esedékes díjak kamattámogatása iránt. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a rendkívüli uniós makroszintű pénzügyi támogatás keretében a részletek felszabadítását alátámasztó követelmények 2022-ben teljesültek.

3. Az eszköz végrehajtása terén elért eredmények

3.a. Az Ukrajna-eszközről szóló rendelet szerinti célok terén elért eredmények

Az Ukrajna-eszközről szóló rendelet három stratégiai célt határoz meg, amelyek középpontjában a kis- és középvállalkozások (kkv-k), a zöld átállás és a helyi önkormányzatok állnak – három olyan dimenzió, amely elengedhetetlen Ukrajna helyreállításához, újjáépítéséhez és hosszú távú korszerűsítéséhez.

3.a.i. A kis- és középvállalkozások támogatása (28. cikk (6) bekezdés)

A kkv-k Ukrajna gazdaságának gerincét képezik, és döntő szerepet játszanak a gazdasági reziliencia, az innováció és a munkahelyteremtés előmozdításában. Ezt felismerve az Ukrajna-eszközről szóló rendelet előírja, hogy az uniós garanciák legalább 15 %-ának mikro-, kis- és középvállalkozásokat (mkkv-kat) kell támogatnia, ideértve az induló vállalkozásokat is.

2024-ben az EU jelentős előrelépést tett e célkitűzés megvalósítása felé. Két megállapodást írtak alá, amelyek legfeljebb 290 millió EUR összegű uniós garanciafedezetet biztosítottak kifejezetten az mkkv-knak nyújtott hitelekre vonatkozóan. Emellett a vegyes finanszírozási hozzájárulások révén 20 millió EUR-t mozgósítottak. E kezdeményezések célja, hogy finanszírozást biztosítsanak a kisvállalkozások számára, és támogassák a háború sújtotta vállalatokat, biztosítva számukra, hogy továbbra is működhessenek és hozzájárulhassanak a gazdasághoz.

E lendületre építve az EU 2025-ben testre szabott pályázati felhívásokat tesz közzé annak érdekében, hogy bankokon és pénzügyi közvetítőkön keresztül további célzott támogatást nyújtson a kkv-knak. Ez az erőfeszítés prioritásként fogja kezelni a kisvállalkozások finanszírozáshoz való hozzáférését, és hozzá fog járulni Ukrajna magánszektorának megerősítéséhez az újjáépítés e kritikus szakaszában.

3.a.ii. A zöld átállás előmozdítása (28. cikk (9) bekezdés)

Az eszköz összhangban van az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel, és támogatja Ukrajna klímasemleges, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és környezeti

szempontból fenntartható gazdaságra való átállását. Az eszköz I. pillére várhatóan összeegyeztethető a jelentős károkozás elkerülését célzó elvvel, amennyire az lehetséges a háborúval, illetve a háború utáni helyreállítással és újjáépítéssel összefüggésben. Az Ukrajna-terv és az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret keretében végrehajtott beruházások legalább 20 %-ával hozzá kell járulni az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, a biológiai sokféleség védelméhez, többek között a biológiai sokféleség megőrzéséhez, valamint a tágabb értelemben vett zöld átálláshoz.

Az Ukrajna-terv keretében a közlekedési infrastruktúrába történő beruházások legalább 80 %-a és az energetikai infrastruktúrára irányuló beruházások legalább 60 %-a várhatóan zöld célkitűzéseket támogat. Az I. pillér szerinti, a zöld átállással kapcsolatos beruházások többségét 2027 negyedik negyedévére tervezik végrehajtani. Annak átfogó értékelését, hogy a zöld átállásra vonatkozó cél teljesült-e, a 2027 végéig esedékes végső kifizetési kérelem részeként fogják elvégezni.

Emellett a II. pillér szerinti első műveletek – amelyekre 2024 közepén kötöttek szerződést – várhatóan szintén jelentősen hozzájárulnak majd a célhoz. Ezek közé tartoznak az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret azon műveletei, amelyek az alapvető szolgáltatások, például a víz- és villamosenergia-infrastruktúra rehabilitációjára és korszerűsítésére összpontosítottak.

3.a.iii. Helyi önkormányzatok (16. cikk (4) bekezdés)

Az I. pillér szerinti vissza nem térítendő támogatás legalább 20 %-ának megfelelő összeget a szubnacionális hatóságok szükségleteire kell fordítani. Ezt a kincstári jelentések alapján fogják értékelni, amelyek igazolják, hogy a nemzeti költségvetésben legalább ezt az összeget elkülönítették az ilyen szükségletekre, összhangban az Ukrajna által kidolgozandó és a Bizottsággal egyeztetett módszertannal. E követelmény első értékelésére az Ukrajna-terv szerinti kilencedik kifizetési kérelem részeként kerül sor, amely 2026 második negyedéve után várható, és amely meghatározza, hogy legalább 5 %-os összeget allokáltak-e. Az Ukrajna-terv 2027 negyedik negyedévének végéig esedékes végső kifizetési kérelmében a teljes célkitűzést értékelik.

3.b. Hozzájárulás Ukrajna csatlakozási folyamatához

Az eszköz az Ukrajnának nyújtott pénzügyi támogatást egy ambiciózus növekedési reformprogramhoz köti, amelynek célja a strukturális átalakulás előmozdítása, támogatva eközben Ukrajnát az uniós csatlakozása felé vezető úton. Az Ukrajna-terv az eszköz központi eleme, amely előmozdítja Ukrajna gazdasági helyreállítását, újjáépítését és korszerűsítését, egyúttal támogatja az uniós vívmányokhoz való igazodást.

Az érdemi előrelépés biztosítása érdekében a tervben konkrét lépéseket határoztak meg, amelyek közül sok szorosan kapcsolódik az uniós vívmányokhoz a kulcsfontosságú kiemelt területeken. Ezek a lépések számos olyan alapvető intézkedést foglalnak magukban, amelyek célja, hogy Ukrajna rövid távon közelebb kerüljön az uniós vívmányokhoz, beleértve az azok végrehajtását előmozdító jogszabályok elfogadását, az uniós ajánlások végrehajtását, valamint az uniós normák elfogadását a különböző ágazatokban. Bár az Ukrajna-terv sikeres végrehajtása támogatja Ukrajna uniós szabályozási kerethez való igazodását, az eszköz keretében végrehajtott reformok teljesítése továbbra is elkülönül az uniós vívmányokhoz való igazodásnak a folyamatban lévő csatlakozási folyamat keretében történő értékelésétől, és nem érinti azt.

Konkrétan a 2024-ben értékelt két részletben összesen **négy olyan lépés** (az összes részlet mintegy 22 %-a) valósult meg, amelyek az uniós vívmányokkal való összehangoláshoz (lásd az alábbi *1. táblázatot*) ugyancsak hozzájárulnak. Az érintett ágazatok közé tartozik a decentralizáció, az energia és a környezetvédelem.

1. táblázat: Az Ukrajna-terv uniós vívmányokra hivatkozó, 2024-ben befejezett lépései

Sorszám	Reform	A lépés neve	Részlet
9.5.	3. reform A regionális politika fejlesztése és végrehajtása	A 2021–2027-es időszakra vonatkozó állami regionális fejlesztési stratégia módosításáról szóló határozatok elfogadása	2024. harmadik negyedév
10.8.	3. reform A villamosenergia-piac reformja	A nagykereskedelmi energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendeletre (REMIT) vonatkozó származtatott jogszabályok hatálybalépése	2024. harmadik negyedév
15.1.	1. reform Az ipari szennyezés megelőzése, csökkentése és ellenőrzése	Az ipari szennyezés megelőzéséről, csökkentéséről és ellenőrzéséről szóló jogszabályok hatálybalépése a rendelkezések részleges alkalmazásával	2024. harmadik negyedév
15.10.	5. reform Környezeti hatásvizsgálat (KHV) és stratégiai környezeti vizsgálat (SKV)	A környezeti hatásvizsgálatra (KHV) és a stratégiai környezeti vizsgálatra (SKV) vonatkozó szabályoktól való eltérések alkalmazási körét meghatározó stratégiai dokumentum kidolgozása	2024. harmadik negyedév

3.c. Hozzájárulás Ukrajna költségvetési stabilitásához költségvetés-támogatás révén

Oroszország teljes körű inváziója bomlasztó hatást gyakorolt az ukrán gazdaságra, amely 2022-ben közel 30 %-kal zsugorodott. Mind az infláció, mind a munkanélküliség jelentősen nőtt. A magas védelmi kiadások miatt az államháztartási hiány 2023-ban elérte a GDP közel 20 %-át. Ukrajna, mivel elvesztette a nemzetközi pénzügyi piacokhoz való hozzáférését, nagymértékben külföldi segítségre támaszkodik. A Nemzetközi Valutaalap becslése szerint a 2027-ig tartó időszakra vonatkozó összesített államháztartási finanszírozási hiány 143 milliárd EUR.

Ezzel összefüggésben az Ukrajna-terv vissza nem térítendő támogatás és rendkívül kedvezményes hitelek formájában közvetlen költségvetési támogatást nyújt. Az I. pillér keretében nyújtott pénzügyi támogatás teljes összege 38,3 milliárd EUR. A forrásokat az Ukrajna-tervek végrehajtásának első és második évére ütemezték előre.

A közvetlen költségvetés-támogatás segíti Ukrajnát a **kormányzati feladatok ellátásában és az alapvető közszolgáltatások biztosításában**, ami létfontosságú a növekvő, de elégtelen

belföldi bevételek időszakában. Ez a támogatás biztosítja az állami bérek és nyugdíjak kifizetését, valamint az olyan szolgáltatások folytonosságát, mint az oktatás és az egészségügy, miközben a túlzott belföldi hitelfelvétel szükségességének csökkentése révén hozzájárul a makroszintű pénzügyi stabilitás fenntartásához is.

Az Ukrajna-terv a **költségvetési gazdálkodás megerősítésére irányuló intézkedéseket** tartalmaz, például az éves költségvetés felülvizsgálatának visszaállítását és a közkiadások hatékonyságának javítását. A terv hosszú távú pénzügyi fenntarthatóság érdekében a bevételek mozgósításának fokozására és az államadósság kezelésére is összpontosít. Emellett a 2022. évi rendkívüli uniós makroszintű pénzügyi támogatásból származó hitelek kamattámogatása segíti Ukrajnát a stabilitás fenntartásában azáltal, hogy mentesíti az abban az évben felhalmozott kamatfizetések alól.

3.d. A nemek közötti egyenlőség megerősítésének támogatása

Az eszköz végrehajtását a rendeletben meghatározott, a nemek közötti egyenlőségre és a nők társadalmi szerepvállalásának növelésére vonatkozó elvek vezérlik. Alkalmazása azonban túl új keletű ahhoz, hogy a nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése terén elért eredmények konkrét példáiról lehessen beszámolni.

Az Ukrajna-terv emlékeztet az inkluzivitás, a nemek közötti egyenlőség és a társadalmi kohézió elvére mint fontos horizontális területekre, amelyeket szem előtt kell tartani. Kiemeli továbbá a humántőkével és az üzleti környezettel kapcsolatos kérdéseket. A tervben meghatározott lépések teljesítése érdekében Ukrajna 2024-ben elfogadta a 2040-ig tartó időszakra vonatkozó, új demográfiai fejlődési stratégiát. Az állami tulajdonú vállalatok vállalatirányításának javításáról szóló új törvény és a 2033-ig tartó időszakra szóló nemzeti aknamentesítési stratégia szintén tartalmaz a nemek közötti egyenlőséget előmozdító intézkedéseket.

Az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret végrehajtása pénzügyi intézményekkel kialakított partnerségeken keresztül történik, összhangban a nemek közötti egyenlőséggel és a nők társadalmi szerepvállalásának növelésével kapcsolatos nemzetközi és uniós kötelezettségvállalásokkal. A nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalása növelésének támogatása az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret stratégiai irányvonalainak is részét képezi.

A III. pillér keretében a projektalapú segítségnyújtás a technikai együttműködési eszköz elnevezésű egyetlen fellépésen keresztül valósul meg. A technikai együttműködési eszköz olyan projekteket hajt végre, amelyek a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének megfelelően integrálják a nemek közötti egyenlőség megerősítésére és a nők társadalmi szerepvállalásának növelésére irányuló célkitűzéseket.

3.e. Összefoglaló

A végrehajtás korai szakasza ellenére az eszköz már számos területen jelentős eredményeket ért el.

- **A korrupció elleni küzdelem kapacitásának fokozása:** az Ukrajna-terv szerinti reformok részeként Ukrajna növelte a Szakosított Korrupcióellenes Ügyészség (SAPO) személyzetét, valamint a korrupció elleni küzdelem hatékonyságának növelése érdekében módosította a büntető törvénykönyvet és a büntetőeljárási törvénykönyvet. Különösen a vádalku jogi kerete javult jelentősen.

- **A vállalatirányítási normák javítása:** Ukrajna az Ukrajna-terv keretében törvényt fogadott el az állami tulajdonú vállalatok vállalatirányítási normáinak javítása érdekében, közelebb hozva őket a nemzetközi normákhoz. Az új törvény kizárólagos hatásköröket állapít meg az állami tulajdonú vállalatok felügyelőbizottságai számára a vezérigazgatók kinevezésére és felmentésére, valamint az állami tulajdonú vállalatok stratégiai beruházási és pénzügyi terveinek jóváhagyására. Előírja, hogy a felügyelőbizottság legtöbb tagjának függetlennek kell lennie, és éves értékelési eljárást vezet be a felügyelőbizottságok számára.

- **Gazdasági biztonság és az adókijátszás elleni küzdelem:** Ukrajna elfogadta az ukrán Gazdasági Biztonsági Hivatal reformjához szükséges jogszabályokat. Az új törvény fontos lépést jelent ahhoz, hogy a Hivatal felügyeleti hatósággá váljon, amely hatékonyabb lesz az adókijátszás és a gazdasági bűnözés elleni küzdelemben. Nyílt és érdemeken alapuló felvételi eljárásokat vezet be, többek között egy új vezető személyére is, akit egy hat tagból álló bizottság választ ki, akiknek a fele nemzetközi szakértő lesz. A jogszabály hozzá fog járulni a személyzet feddhetetlenségének és megfelelő szakmai kompetenciáinak biztosításához is.

- **Energia- és éghajlatpolitika:** Ukrajna elfogadta első éghajlatpolitikai keretrendeletét, amely tartalmazza a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére vonatkozó célkitűzést, valamint nemzeti energia- és klímatervét, amely 2030-ig összehangolja és megtervezi az energia- és éghajlatpolitikákat, konkrét célokkal, többek között az üvegházhatásúgáz-kibocsátás jelentős csökkentésével és a megújuló energia részarányának növelésével.

- **A szabályozási környezet javítása:** Ukrajna cselekvési tervet fogadott el a vállalkozások terheinek az egymást átfedő szabályozások felülvizsgálata és megszüntetése, a gazdasági tevékenységek deregulációja és az adminisztratív eljárások digitalizálása révén történő enyhítésére.

- **Költségvetés-támogatás:** a terv szerinti reformok teljes körű végrehajtásához kapcsolódó rendszeres kifizetések létfontosságúak voltak Ukrajna számára, mivel a súlyos bevételkiesés közepette segítette az alapvető kormányzati funkciók fenntartását, többek között a fizetések kifizetését és az olyan közszolgáltatások nyújtását, mint az oktatás és az egészségügy. Támogatta továbbá a makroszintű pénzügyi stabilitást azáltal, hogy korlátozta a belföldi hitelfelvétel szükségességét, és a jobb államháztartási gazdálkodás révén lefektette a hosszú távú költségvetési fenntarthatóság alapjait.

- **Beruházások:** az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret az egyik legnagyobb külföldi befektetéshez járult hozzá Ukrajnában az ország függetlensége óta, két távközlési szolgáltató (a Lifecell és a Datagroup Volia) francia és ukrán befektetők általi felvásárlásához. A Nemzetközi Pénzügyi Társaság és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank által támogatott művelet vezető integrált szolgáltatót hozott létre Ukrajnában, amely szilárd beruházási tervvel rendelkezik a távközlési infrastruktúrára és a digitális konnektivitás javítására vonatkozóan. A beruházás célja Ukrajna távközlési infrastruktúrájának korszerűsítése és bővítése, javítva a hálózati rezilienciát és a hálózati összekapcsoltságot az egész országban, ideértve a felszabadított területeket is. Ennek eredményeként Ukrajnában több mint 10 millió ember mobil összeköttetését fogják helyreállítani, korszerűsíteni és javítani, négymillió otthont pedig gyorsabb internettel szerelnek fel.

4. Az eszköz végrehajtásának ellenőrzése

Ukrajna közszektorának belső kontrollrendszere hatékony nyomon követést és pénzügyi felügyeletet biztosít, és megfelel az átláthatóságra és az elszámoltathatóságra vonatkozó uniós normáknak. Az irányítási struktúra magában foglalja a Gazdasági Minisztérium végrehajtást felügyelő nemzeti koordinátorát, míg a Pénzügyminisztérium és az Állami Ellenőrzési Szolgálat ellenőrzések révén ellenőrzi az előírások betartását. A számvevőszék támogatja a parlamenti felügyeletet.

A Bizottság első ellenőrzését 2024 decemberében végezték el. Az erőforrások szűkössége ellenére Ukrajnának a nemzetközi pénzügyi támogatások kezelése terén szerzett tapasztalata elősegíti a megfelelő igazgatási kapacitást. Az Ukrajna-terv az államháztartási gazdálkodás javítását, a csalások megelőzését és a kettős finanszírozás kockázatának csökkentését célzó reformokat is tartalmaz. Ezeket az erőfeszítéseket támogatja az EU–Ukrajna keretmegállapodás, amely felvázolja a pénzügyi felügyeletre, a csalások megelőzésére és az EU pénzügyi érdekeinek védelmét szolgáló jogi biztosítékokra vonatkozó mechanizmusokat.

4.a. Az EU pénzügyi érdekeinek védelme

Az eszköz végrehajtása során a Bizottság és Ukrajna megfelelő intézkedéseket hoz az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében. A Bizottság ellenőrzési keretrendszere két rétegből áll: i. az eszköz I. pillére keretében Ukrajnának nyújtott negyedéves kifizetések jogszerűségének és szabályszerűségének biztosítása, valamint ii. az EU pénzügyi érdekeinek védelme. A jogszerűség és szabályszerűség biztosítása érdekében a Bizottság átfogó előzetes ellenőrzéseket végez az Ukrajna által benyújtott kifizetési kérelmek pozitív értékelése előtt. A Bizottság pozitív értékelése a következőket veszi figyelembe:

- az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében meghatározott azon előfeltétel értékelése, hogy Ukrajna továbbra is fenntartja és tiszteletben tartja a hatékony demokratikus mechanizmusokat és az emberi jogokat, figyelembe véve a nemzetközi szervek, például az az Európa Tanácsnak és az Európa Tanács Velencei Bizottságának a vonatkozó ajánlásait,
- az egyes kifizetési kérelmek minőségi és mennyiségi lépéseinek kielégítő módon történő teljesítésének elemzése az Ukrajna által a Bizottság és Ukrajna közötti keretmegállapodással összhangban benyújtott ellenőrzési dokumentumok alapján.

A kifizetéseket követően a Bizottság kockázatalapú ellenőrzéseket is végez az Ukrajna-terv lépéseinek végrehajtására vonatkozóan annak érdekében, hogy további bizonyosságot szerezzen az Ukrajna által szolgáltatott információk valódiságáról. Az Ukrajna-terv pozitív értékelése előtt a Bizottság azt is értékelte, hogy az Ukrajna által javasolt intézkedések várhatóan hatékonyan biztosítják-e az EU pénzügyi érdekeinek megfelelő szintű védelmét.

4.b. Ukrajna közszektorának belső kontrollrendszere

Ukrajna közszektorának belső kontrollrendszere hatékony pénzügyi felügyeletet biztosít, és megfelel az átláthatóságra és az elszámoltathatóságra vonatkozó uniós normáknak. A végrehajtást a Gazdasági Minisztérium nemzeti koordinátora felügyeli, míg a Pénzügyminisztérium az Állami Ellenőrzési Szolgálat támogatásával auditokat és pénzügyi ellenőrzéseket végez.

2024 decemberében a Bizottság első rendszerellenőrzése megállapította a javításra szoruló területeket, és 205 elején ajánlásokat fogalmazott meg. Ezek végrehajtására az Ukrajna-

eszköz könyvvizsgáló bizottságának felügyelete mellett kerül sor. Az erőforrások szűkössége ellenére Ukrajnának a nemzetközi pénzügyi támogatások kezelése terén szerzett tapasztalata biztosítja a megfelelő igazgatási kapacitást.

Az Ukrajna-terv előírja az államháztartási gazdálkodás és a beruházások átláthatóságának reformját az ellenőrzési rendszerek megerősítése és a csalások megelőzése érdekében. Az EU-val kötött keretmegállapodás, amelyet finanszírozási és hitelmegállapodások egészítenek ki, jogilag kötelező erejű intézkedéseket határoz meg az alapok kezelésére, a csalások megelőzésére és a pénzügyi biztosítékokra vonatkozóan, biztosítva az elszámoltathatóságot az uniós támogatás felhasználása során.

5. Kommunikáció és párbeszédek

Párbeszéd az Európai Parlamenttel az Ukrajna-eszközről

Az Ukrajna-eszközről szóló rendelet 37. cikke értelmében a Bizottság legalább négyhavonta párbeszédet folytat az Európai Parlamenttel, hogy áttekintse az eszköz három pillére tekintetében elért eredményeket.

Az első párbeszédre 2024 decemberében került sor a Költségvetési Bizottsággal és a Külügyi Bizottsággal, amely olyan kulcsfontosságú kérdésekkel foglalkozott, mint a támogatás 2027 utáni fenntartása, a magánszektorbeli beruházások mozgósítása és a pénzügyi biztosítékok biztosítása. A Bizottság továbbra is elkötelezett a folyamatban lévő párbeszédek mellett, hogy folyamatosan tájékoztassa a Parlamentet az előrehaladásról, a kihívásokról és a végrehajtási erőfeszítésekről.

6. Következtetések

Végrehajtásának első évében az eszköz már megkezdte célkitűzéseinek megvalósítását. Mivel 2024-ben 19,6 milliárd EUR-t mozgósított, amelyből 16,1 milliárd EUR-t közvetlenül az ukrán költségvetésnek folyósítottak, döntő szerepet játszott Ukrajna számára az egyik fő stabilizáló tényezőként, valamint az EU számára a helyreállítás, az újjáépítés és a korszerűsítés támogatásához rendelkezésre álló eszközök egyikeként.

Az eszköz I. pillére, az Ukrajna-terv keretében az állami költségvetésnek nyújtott támogatás **döntő fontosságú volt Ukrajna makroszintű pénzügyi stabilitásának fenntartása szempontjából**. Az Ukrajna-tervben 2024-ben meghatározott valamennyi reformlépés teljesült, megteremtve Ukrajna hosszú távú helyreállításának alapjait, felgyorsítva a bővítéshez vezető lépéseket, és hozzájárulva ahhoz, hogy Ukrajna intézményei összhangba kerüljenek az uniós normákkal. Fontos reformokat mozdított elő a korrupció elleni küzdelemtől kezdve az üzleti környezeten át a zöld átállásig és a környezetvédelemig.

Mostantól fontos, hogy fenntartsák az Ukrajna-tervben foglalt reformok és beruházások végrehajtásának ütemét. Végrehajtásuk esetén ezek várhatóan jelentősen hozzájárulnak a növekedés fokozásához, a makrogazdasági stabilitás fenntartásához, a költségvetési helyzet javításához és Ukrajna uniós csatlakozási pályájának megerősítéséhez.

Az eszköz II. pillére, az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret kulcsszerepet játszik az **újjáépítéshez szükséges beruházások mozgósításában**, többek között a zöld újjáépítés keretében. Végrehajtása rekordsebességgel halad előre: 1,4 milliárd EUR összegű programot már bejelentették aláírásra, és a végrehajtás első évében pályázati felhívásokat tettek közzé. A

műveletek már elkezdtek testet ölteni, különösen a sürgős szükségletek támogatása érdekében olyan területeken, mint az energia, a fűtési szolgáltatások és a zöldmezős megújuló energiaforrásokba történő új beruházások. Az Ukrajna számára fenntartott beruházási keret az EU stratégiai érdekeit is szolgálja azáltal, hogy gazdasági lehetőségeket biztosít az uniós székhelyű vállalkozások számára a beruházásokhoz, a kereskedelmi lehetőségek megteremtéséhez és a növekedés előmozdításához az egész kontinensen.

A III. pillér keretében az eszköz **kulcsfontosságú technikai segítséget nyújt Ukrajnának** az uniós vívmányokhoz való fokozatos közelítésének támogatásához a jövőbeli uniós tagság céljából, valamint az Ukrajna-terv végrehajtásához. Emellett a projektalapú segítségnyújtás – többek között az energetikai infrastruktúra sürgős javítása révén – megerősítette az ország rezilienciáját és az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja által kiváltott hatásokra való reagálási képességét. A III. pillér támogatta továbbá az Ukrajna által 2024-ben a korábbi eszközökből származó hitelekhez kapcsolódóan fizetendő kamatterheket, ezáltal költségvetési mozgásteret teremtve az állami költségvetésben.

Az eszköz végrehajtására **erős nyomonkövetési és ellenőrzési keretrendszeren** belül kerül sor, amely az EU pénzügyi érdekeinek megfelelő védelmét hivatott biztosítani. Az ukrán közszektor belső kontrollrendszerének megerősítése mellett ez magában foglalja a könyvvizsgáló bizottság működését is, amely Ukrajna közszférabeli irányítási és kontrollrendszereinek értékelésével és ajánlások megfogalmazásával segíti a Bizottságot.

2024-ben az eszköz alátámasztotta az EU által Ukrajnának nyújtott támogatást, bizonyítva kötelezettségvállalását, hogy mindaddig támogatást nyújt Ukrajnának és népének, ameddig csak szükséges. Az eszköz központi eleme volt a nyújtott pénzügyi támogatásnak, ugyanakkor előmozdította reformtörekvéseit is. Ezt 2025-ben is folytatni fogja azáltal, hogy a teljes végrehajtási szakaszba lép, és továbbra is biztosítja Ukrajna helyreállításának, újjáépítésének és korszerűsítésének támogatását.